

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IV. Quædam alia circa valorem Sacramenti Pœnitentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

SECTIO QUARTA.

Quædam alia circa valorem Sacramenti Pœnitentiæ.

in utraq[ue] sententiâ supponimus hunc hominem accedere cum eodem dolore, nempe qui non se extendat ad omnia peccata mortalia commissa, unde sola differentia est, quod nos dicamus hominem illum afferre dolorem sufficientem ad constituendum Sacramentum, licet non ad gratiam, Adversarii verò ne quidem ad constituendum Sacramentum. Damnabitur itaque juxta utramque sententiam, æquè autem durum est ut damnetur quis qui adhibens cum conatum, quem putat necessarium, nullâ suâ culpâ non conficit Sacramentum, atque is qui nullâ suâ culpâ conficit quidem, sed informe, imò durius cum homine illo procedit contraria sententia, nam juxta illam debet hic homo omnia illa peccata denuo confiteri, quod onus nostra ei sententia non imponit ut videbimus Sectione sequente. Deinde quid hic magis durum, ut qui affert sufficientia ad pœnitentiam damnetur sine novâ culpâ ob peccatum præteritum, quam qui affert sufficientiam ad Baptismum, qui secundum omnes potest esse validus & informis, aut ut damnetur is qui cum dolore sufficiente ad constitutionem & etiam valorem Sacramenti confitetur alicui, qui etsi communiter habeatur Sacerdos, re tamen ipsâ non est.

In utraq[ue] proinde opinione eandem est difficultas.

XVI. Obicitur etiam S. Thomas, qui dicere videtur contritionem ad validitatem Sacramenti Pœnitentiæ requiri.

Objicies octavo: Sanctum Thomam in quarto, dist. vigesimâ-tertiâ, quæst. primâ, articulo quarto, quæstionculâ secundâ in corpore, ubi dicit contritionem esse de essentiâ pœnitentiæ; ergo nunquam potest esse valida & informis, cum contritio nunquam esse possit non formatâ gratiâ. Sed contra: mens enim alicujus Auctoris non est investiganda per verbum aliquod obiter ex aliâ occasione dictum, ut hoc dixit Sanctus Thomas, quæstio enim ibi erat de formâ Extreme-unctionis, non de pœnitentiâ. Cum ergo loco à nobis citato in terminis quærat an hoc Sacramentum possit aliquando esse informe, & in corpore articuli directè ad quæstionem respondens dicat posse, & ad idem probandum tendat totus reliquus articuli discursus, oportet non hunc locum per illum, sed è contra illum per hunc explicare, & dicere Sanctum Thomam ibi contritionem latè sumere, prout significat dolorem de peccatis, quamvis non sit ex motivo Charitatis. Quo etiam modo loquitur Concilium Tridentinum sessione decimâ-quartâ, cap. 4. ut supra ostensum est.

XVII. Obicitur S. Thomam variis locis dicere attritionem sufficere ad Sacramentum pœnitentiæ.

Deinde non in quarto solum, distinctione decima-septimâ, quæstione tertiâ, articulo quinto jam citato, sed multis aliis locis affirmat sanctus Thomas sufficere ad hoc Sacramentum attritionem, nempe in quarto, distinctione decima-octavâ, quæstione primâ, articulo tertio, quæstionculâ primâ, & distinctione vigesima-secundâ & vigesima-quartâ; item in opusculis, & clarissimè tertiâ parte, quæst. octavâ, articulo quarto, ad secundum, ubi quærens, utrum possit quis in peccato accedere ad Eucharistiam, respondet negativè: etiamsi, inquit, ad Baptismum & Pœnitentiam possit, & discrimen reddit inter hæc Sacramenta, quod Eucharistia sit medicina confortativa, quæ non datur nisi liberatis à peccato: Baptismus autem, inquit, & Pœnitentia sunt quasi medicina purgativa, quæ dantur ad tollendam febrem peccati: unde ex adversariis P. Vasquez & Coninck, qui sinceriores esse solent hac in parte fatentur nostram sententiam esse sententiam Sancti Thomæ: quod etiam admittit Gamachæus, & alii.

R. P. Comptani Theol. Schol. Tom. II.

QUÆRES primò: Utrum in hoc Sacramento dari possit peccatum fictionis, per quod esto sit validum, reddatur tamen informe, sicut in tractatu de Sacramentis in genere diximus de Baptismo, in quo reperitur fictio formalis? Respondetur non posse; ipso enim factio quod in susceptione Sacramenti committatur peccatum, deest una pars Sacramenti, ut latius ostensum est Sectione secunda: unde in hoc Sacramento solum potest contingere fictio materialis.

I. Possine in hoc Sacramento dari fictio formalis?

QUÆRES secundò: Utrum Sacramentum Pœnitentiæ reviviscat, seu recedente fictione hac materiali habeat effectum, ita ut homo post attritionem de peccato, de quo antea per inadvertentiam non doluerat, gratiam consequatur? Negat Sotus & alii, quos sequitur Vasquez quæst. nonagesima-secundâ, articulo tertio, dubio quarto. Communis tamen sententia affirmat, quam tenet Sanctus Thomas in quarto, distinct. decima-septimâ, quæst. tertiâ, articulo quarto, quæstionculâ primâ, & in supplemento quæstione nonâ, articulo primo, corpore, quem sequitur Caietanus, Petrus Soto, Ledelma, Durandus, Suarez hic, disput. vigesimâ, sect. 5. num. decimo-quarto, Valentia disput. septimâ, quæst. II. puncto secundo, & alii.

II. Quæres: Utrum Sacramentum Pœnitentiæ reviviscat.

Ratio est quam optimè prosequitur Valentia citatus, quia in Lege novâ omnia peccata mortalia commissa post Baptismum, non indirectè solum, sed directè remitti debent per Pœnitentiam, nam si sufficeret indirecta remissio, sequeretur contra omnes Theologos non esse obligationem confitendi peccata illa, quæ per obligationem erant in priori confessione omissa; jam enim indirectè & concomitanter sunt cum reliquis remissa per absolutionem super alia prolata; ergo pœnitentia valida & informis reviviscit, alioqui peccata illa, de quibus habuit dolorem requisitum non remitterentur directè per illum Sacramentum Pœnitentiæ.

III. Ratio est, quia jam peccata mortalia remitti debent directè per Sacramentum Pœnitentiæ.

Dices: Remitti per contritionem. Contra: Contritio juxta Tridentinum sessione decima-quartâ, capite quarto, est votum Pœnitentiæ, & relinquit obligationem suscipiendi illam, ubi quis potest, sed hic nulla est obligatio accedendi amplius ad Sacramentum Pœnitentiæ, & confitendi peccata illa quæ cum dolore debito semel est confessus, nam ex præcepto Christi solum semel tenetur peccata sua subjicere clavibus, & validæ Sacerdotis sententiæ, quod jam fecit, etsi gratiam ratione obicis non susceperit.

IV. Quod peccata illa per contritionem remittantur, non tollit obligationem ea confitendi.

Confirmatur: Nam juxta communem Theologorum sententiam præcepta de aliis Sacramentis implentur sufficienter, etsi quis ea etiam cum peccato recipiat; ergo à fortiori præceptum pœnitentiæ per confessionem validam, & sine peccato factam licet ratione obicis sit infructuosa. Confirmatur secundò: Una etenim ex præcipuis rationibus cur Theologi ponant Sacramentum pœnitentiæ validum & informe, est ut liberent pœnitentem ab onere peccata prius validæ Sacerdotis sententiæ submissa iterum

V. Præcepta in aliis Sacramentis implentur sufficienter, etiam cum peccato mortali, ergo à fortiori sic cum Sacramento valido.

repetendi; ergo non est necessarium ea iterum confiteri: cum itaque debeant per aliquod Sacramentum remitti, necessario dicendum hoc Sacramentum reviviscere, per quod directè remittantur.

VI. Ad hoc ut Sacramentum reviviscat, non requiritur ut non sit simpliciter non iterabile.

Hæ rationes sufficienter probant Sacramentum Pœnitentiæ reviviscere, licet non sit simpliciter non iterabile sicut Baptismus & Confirmatio. Peccatum tamen illud quod quis sine dolore debito est confessus, ut docet Sanctus Thomas citatus, & vocat fictionem, debet iterum confiteri; quod enim quis non debite confitetur, perinde est atque si non confiteretur omnino: unde sicut si peccatum aliquod mortale, inculpabiliter in confessione omisisset, teneretur postea illud confiteri, ita & peccatum quod sine dolore debito est confessus, sive id contigerit ex ignorantia juris, quod scilicet invincibiliter ignoraverit debere afferri dolorem de omnibus peccatis, quod tamen ægrè potest accidere; sive facti, ex eo quod aut hoc putet non esse peccatum, vel saltem non mortale, aut quod existimet se de eo habuisse dolorem sufficientem, cum tamen cum non haberit.

VII. Certum est dolorem præcedere debere absolutionem: sententia enim semper est ultimum.

Quæres tertio: Quomodo se habere debeat dolor in Sacramento Pœnitentiæ? In primis certum est debere præcedere absolutionem; absolutio enim est sententia, hæc autem in Judicio semper debet esse ultimum, illud perficiens & consummans. Deinde non est dubium quin confessio saltem præcedere debeat absolutionem, cum sit accusatio, dolor autem est de intrinseco conceptu hujus accusationis, cum sit voluntaria, cum spe veniæ, &c. ergo.

VIII. Prima sententia affirmat dolorem præcedere debere confessionem.

Difficultas est: Utrum dolor debeat præcedere confessionem? Affirmat Coninck disputatione quartâ, dubio sexto, quia confessio est signum doloris, & cum reddere debet sensibilem, hoc autem facere non potest, nisi confessio ex dolore procedat, & consequenter cum aliquo modo sequatur.

IX. Probabilius tamen est, non esse necessarium ut dolor antecedit confessionem.

Contraria tamen sententia est communis, & fundata in universali praxi fidelium; nil enim aliud plerumque curant vel pœnitentes vel Sacerdotes quam ut post absolutam peccatorum confessionem excitentur in iis qui confessi sunt dolor de peccatis, nec solent unquam solliciti esse Confessarii ut pœnitentes prius dolorem habeant quam confiteantur, sed post confessionem totam factam excitare ipsos solent ad dolorem, & absolvere, quantumvis peccata iterum non repetant, vel in particulari vel generatim, ut vult Coninck citatus, petendo scilicet absolutionem ab illis; hoc enim non est necessarium, nec in praxi apud confessarios, qui plerumque hoc à suis pœnitentibus non exigunt.

X. Confessio non est signum naturale doloris sed liberum.

Nec obstat ratio supra posita ex conceptu signi; primò enim cum confessio non sit signum naturale doloris, sed solum ex liberâ institutione, ipso facto quod jungatur dolor cum confessione, sufficienter significatur; homines enim dum peccata sua confitentur, de iisdem dolent, unde confessio satis ex hoc saltem usu dolorem indicat. Deinde ad hoc ut confessio significet dolorem, non requiritur ut semper denotet eum præcessisse aut adesse, sed vel hoc vel secutum; ut enim reddat eum sensibilem sufficit quivis ex his modis. Quæ etiam ratione actus merè internus, qui secundum probabilem sententiam injungi potest pro pœnitentiâ & satisfactione, redditur sensibilis, vel per absolutionem, vel

impositionem externam Confessarii, satisfactionem illam imponentis, licet diu postea sequatur.

Non solum ergo reddit aliud sensibile id quod est effectus illius, sed etiam quod est causa, imò quod merè concomitanter se habet; si enim plerumque conjungatur, unum est sufficiens signum alterius: homines itaque cum ideo peccata confiteantur, ut hoc Sacramentum recipiant implicitè volunt dolere, si antea non doluerint: unde sicut externa corporis compositio est signum devotionis internæ, etsi non semper illa ab hæc causetur, ita in præsentia.

XI. Non est effectus tantum rei alienæ, sed etiam causæ, imò aliquando se habet concomitanter.

Et hoc etiam sufficit ut confessio sit dolorosa, nempe ut à dolore postea elicitio informetur, ut autem non sit mera narratio sufficit quod fiat Judici, & animo obtinendi ab eo absolutionem, non quidem per confessionem solam, sed per dolorem quem implicitè saltem intendit ponere, narratio autem quæ talis sit vel animi gratiâ, vel aliâ hujusmodi intentione merè humanâ.

XII. Si confessio sit dolorosa, sufficit delectam subjunctum.

Quæres quartò: Utrum de essentiâ hujus Sacramenti sit dolor supernaturalis, an verò naturalis sufficiat? Sotus in quarto, dist. decima-octavâ, quæst. tertiâ, articulo tertio, Navarrus & alii nonnulli dicunt sufficere attritionem, sed detestationem peccati merè naturalem, modò sit universalis & efficax: quibus à fortiore subscribitur Caietanus, Victoria, Cano, Ledesma, Sylvester & alii, qui quæcumque peccati displicentiam, etiam sine efficaci emendationis proposito ad valorem Sacramenti sufficere aiunt. Vasquez verò & alii nonnulli asserunt, requiri quidem actum doloris procedentis ex gratiâ per Christum, sufficere tamen licet in entitate sit naturalis.

XIII. Sitne de essentiâ hujus Sacramenti dolor supernaturalis.

Existimo in primis omnem attritionem, quæ in Sacramento vel pœnitentiæ vel Baptismi disponit ad effectum Sacramenti, debere esse ex gratiâ Dei; non merè ex viribus naturæ: ita Suarez hic, disp. tertiâ, sect. sextâ, & disp. vigesima-sect. quartâ, num. sexto, Coninck disp. primâ, dub. quarto, numero vigesimo-septimo, Tannerus & alii. Ratio est primò: nam Concilium Tridentinum dolorem ad effectum gratiæ in Sacramento Pœnitentiæ obtinendum requisitum, vocat peculiari modo donum Dei, & Spiritus Sancti impulsum, quæ autem peculiariter vocantur dona Dei, significantur procedere ex gratiâ, & consequenter non ex naturâ. Deinde Concilium Arauscanum secundum definit, non posse per naturæ vigorem aliquod opus fieri, quod ad salutem pertinet vitæ æternæ, sed hic dolor est opus ad salutem pertinens vitæ æternæ ergo. Præterea Concilium Tridentinum sessione sextâ, canone tertio sic habet: Si quis dixerit sine præveniente spiritus sancti inspiratione, atque ejus adiutorio hominem credere, sperare, diligere, aut pœnitere posse sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit. Quâ in sessione indifferenter loquitur de justificatione adulti, tam intra quam extra Sacramentum.

XIV. Omnis dolor, qui disponit ad effectum hujus Sacramenti, est gratiæ Dei.

Quæ etiam, præsertim ultimum, probant debere dolorem hunc esse in entitate supernaturalem; quando enim Patres & Concilia ad actum aliquem requirunt gratiam simpliciter, & adiutorium Dei, seu gratiam adjuvantem, ille actus est in entitate supernaturalis. Deinde eandem gratiam requirit Concilium ad penitentiam, & ad Fidem, Spem & Dilectionem, ad quos actus requiritur vera gratia supernaturalis. Tandem Concilium

XV. Hæc etiam probant dolorem ad hujus Sacramenti constitutionem requirere esse in entitate supernaturali.

Concilium Tridentinum sessione decima-quarta, capite quarto ait attritionem in Sacramento disponere ad gratiam dispositio autem ad formam supernaturalem, debet esse ejusdem ordinis cum forma, ad quam disponit; quo argumento probant Theologi Fidem, Spem, & Charitatem debere esse supernaturales: sed de hoc fufius dici solet in materia de gratia, vel in tractatu de Fide, Spe, & Charitate.

SECTIO QUINTA.

An ad Sacramentum Pœnitentiæ validum & informe requiratur dolor supernaturalis.

I. *Quæritur: Virum in Sacramento Pœnitentiæ validum & informe non possit dolor esse in entitate naturalis.*

ULTERIUS dubitari potest, utrùm in nostra sententiâ asserente Sacramentum Pœnitentiæ posse esse validum & informe, & consequenter dolorem, qui est pars Sacramenti, in eo casu non esse dispositionem ad gratiam; utrùm inquam, ille dolor non possit esse in entitate naturalis; hic enim cessant argumenta hætenus facta, quæ procedunt solum de dolore qui sit dispositio ad gratiam. Deinde in aliis Sacramentis non requiritur ut ulla pars illorum sit quid in entitate supernaturale, Baptismus etenim continet aquam naturalem, abluionem, & prolationem verborum, ubi nihil cernitur supernaturale. Tertio, quidni æquè poterit attritio naturalis hoc Sacramentum constituere, atque Confessio & absolutio naturales. Quarto, ad nihil aliud requiritur attritio, seu dolor quam ut fiat vera accusatio, hæc autem vera est, quamvis dolor sit in entitate naturalis.

II. *Hoc proinde multi docent, & infensæ Theologi.*

Hanc itaque sententiam tenet Henriquez libro primo de Pœnitentiâ, cap. secundo, & libro secundo, capite undecimo, numero primo, qui plurimos pro eâ citat, Valencia disp. septimâ, quæst. octavâ, puncto secundo, Bonacina disput. quinta, quæst. tertia, puncto secundo, numero nono, Sotus, Navarrus, & alii supra citati: & videtur expressa mens Sancti Thomæ quæstione octogesima-quarta, articulo septimo, Corpore: Sicut enim, inquit, in aliis Sacramentis materia est vel a naturâ ut aqua, vel ab arte, ut panis, quod autem ad Sacramentum hæc assumantur habent ex institutione Christi, ita materia Sacramenti Pœnitentiæ præexistit a naturâ; ex naturali enim ratione homo movetur ad penitendum de malis, quæ fecit, &c. hæc S. Thomas.

III. *Probabile est ad Sacramentum Pœnitentiæ validum & informe non requiri dolorem in entitate supernaturalem.*

Existimo itaque hoc esse valdè probabile, & conformiter ad opinionem quam secuti sumus de hoc Sacramento valido & informi, sustineri posse, & magis fortasse consequenter. Sicut enim diximus ex institutione Christi juxta Concilia solum haberi, requiri per se loquendo talem dolorem tanquam partem hujus Sacramenti, qui simul sit dispositio ad gratiam, licet per accidens possit subinde contrarium accidere, ita etiam dici potest, per se loquendo solum requiri dolorem supernaturalem etsi naturalis sufficiat, ut dixit Sanctus Thomas; sicut materia aliorum Sacramentorum, ut aqua, oleum, &c. sunt res merè naturales.

IV. *Dicitur: Ergo licet dolor in*

naturalis in entitate; ergo & per dolorem merè

naturalem conferri posset gratia, nam in aliis Sacramentis id videmus; asperitio enim aquæ in Baptismo cum formâ verborum adæquatè causant gratiam ex opere operato, licet nihil ibi interveniat supernaturale; ergo idem præstabit dolor in Sacramento Pœnitentiæ conjunctus cum reliquis partibus Sacramenti.

Negatur tamen consequentia: Disparitas est, Concilia namque, & in particulari Tridentinum sessione sexta & decima-quarta, capite quarto, ait attritionem in Sacramento esse dispositionem ad gratiam & justificationem, dispositio autem ad formam supernaturalem debet esse supernaturalis, & ex gratiâ procedere, ut ostensum est. Imo etiam Baptismus in adultis, ubi requiritur dolor de peccatis, nunquam confert effectum sine dolore supernaturali. Sicut itaque Baptismus validus & informis requirit ulterius dolorem supernaturalem de peccatis ut reviviscat, & fortiatur effectum, ita licet Sacramentum Pœnitentiæ validum constituatur per dolorem naturalem, ulterius tamen ut fortiatur effectum requirit dolorem supernaturalem, qui sit dispositio ad gratiam. Unde juxta hanc sententiam probabiliter defendi posse videtur, etiamsi dolor sit universalis de omnibus peccatis, adhuc Sacramentum hoc, licet validum, fore informe.

Quòd verò dari possit in aliquo saltem casu actus doloris in entitate naturalis, præter Valentiam, Henriquez, Bonacinam, Sotum, & Navarrum citatos, tenet Vasquez primâ secundâ, disp. centesima nonagesima-quarta, cap. quarto, numero trigesimo-seculo, & trigesimo-tertio, Molina in concordia quæstione decima-quarta, articulo decimo-tertio, disputatione decima-quarta, membro quarto & quinto, & nonnulli ex Recentioribus: imo & Suarez etiam tomo quarto in tertia parte disputatione tertia, sect. septimâ, & libro primo de gratiâ, capite trigesimo-septimo, num. septimo & sequentibus, etsi ad valorem Sacramenti neget sufficere, & Coninck disput. prima de Pœnitentiâ, dubio quarto, numero vigesimo-octavo.

Et ratio esse potest primò, quia, ut bene Vasquez, Molina, & Suarez citati, videtur homini connaturalissimum dolere de peccatis, vel prout talem turpitudinem habent, & tantum malum inducunt, vel prout Deum auctorem naturæ offendunt; hoc enim motivum sufficit, ut ait Vasquez loco citato, nec alio modo radiiores dolent de peccatis quàm quòd Deo displiceant, vel contra illius præcepta sint, hoc autem totum non est cur excedat actum naturalem. Nec obstat quòd hic actus sequatur actum Fidei, nam non omnis actus secutus ad actum Fidei est supernaturalis, ut ait Vasquez numero trigesimo-seculo; & videtur clarum in quibusdam actibus inefficacibus: deinde non omnis actus de objecto revelato est necessariò actus Fidei: licet de facto sequatur dolor ad actum Fidei supernaturalem, tamen non necessariò illum præsupponit, sed si per actum naturalem idem objectum proponeretur, posset excitari actus doloris, ut in hæretico videtur certum.

Ratio est secundò: nam Concilium Tridentinum sessione sextâ, dum definit non posse hominem sine gratiâ tum præveniente, tum adjuvante elicere hujusmodi actus prout oportet, seu ut justificationis gratia ei conferatur, insinuare videtur alios inferiores esse possibiles juxta naturam vires.

Sacramento Pœnitentiæ sit naturalis, Sacramentum nihilominus confert gratiam.

V. *Resp. Non posse conferre gratiam, ad hanc quippe requiritur dispositio supernaturalis.*

VI. *Dari posse actum doloris de peccatis, in entitate naturalis, plurimi & doctissimi Theologi agnoscunt.*

VII. *Ratione efficitur, dari posse dolorem naturalem de peccatis.*

VIII. *Insinuat etiam Conc. Trident. possibilem esse actum doloris naturalem.*